

Noen barn trenger hjelp til å leke

Det er viktig at voksne gjør noe for å utvikle barns evne til å leke. Forskeren peker på tre årsaker.

MAGASINARTIKKEL | SIST ENDRET: 25.02.2017

- Mange tenker at det å leke er naturlig for alle barn. Det er det ikke, mener den danske forskeren Merete Sørensen.
- Hvis man ser på lek som et språk, så er det noen barn som ikke kan dette språket.

I ny rammeplan for barnehagen under kapittel 3, Barnehagens formål og innhold, er det et eget underkapittel om lek. Videre er lek gjennomgående i hele rammeplanen.

Som å spille teater

Hun ser en direkte sammenheng mellom barns lek og kunstformen teater.

– Når barnet leker, tar det en annens rolle, nøyaktig som den profesjonelle skuespilleren gjør.

De forskjellige kunstarter har sitt språk. Teater har sitt eget. Lek er ikke et mer naturlig språk enn andre, mener hun.

– Det er på den måten ikke mer naturlig å leke enn å tegne, skape musikk eller teater, for eksempel.

Noen forstår ikke fantasi

Noen deltar aktivt i leken. Andre forstår ikke abstraksjonen i leken. De kan være flinke til det konkrete, for eksempel å spille ball. Men å gå inn i en verden av fantasi kan være en stor utfordring.

Lek er ikke et mer naturlig språk enn andre, mener hun.

– Barn som sliter med å komme inn i leken, må få hjelp til det. De voksne har en viktig rolle som igangsettere, mener Sørensen.

– De som ikke er med i leken, kommer nemlig ikke med helt av seg selv dersom de bare får leke fritt. Det er derfor viktig at voksne lager en felles aktivitet. Det må være en aktivitet for alle barna, og den må ikke bare ta utgangspunkt i dem som blir ekskludert.

«Når barn leker og dramatiserer, lærer de seg å tenke abstrakt.»

Bryter opp makthierarkier

I et forskningsprosjekt Sørensen har ledet i to barnehager i Danmark, har barnehagelærerne arrangert drama-aktiviteter med alle de store barna i fem måneder. En ting barnehagelærerne reflekterte over da de arrangerte leken, var at flere barn fikk plass i fellesskapet. Når barn leker fritt, kan det dannes sterke makthierarkier. Når det lages drama, kjempet de ikke om de samme posisjonene.

– Barna optrådte som på teater.

Noen hadde en slags regi i leken hvor de finner på handlingen og deler ut forskjellige roller. Noen var aktive i rollene, mens andre var statister. Det interessante var at i løpet av leken kunne barna endre status. Fra å stå utenfor og være statist kunne de plutselig få en hovedrolle, forteller forskeren.

Færre blir ekskludert

Det er tre gode grunner til at voksne må støtte barnas lekutvikling, mener Sørensen.

– For det første blir den som blir stående på utsiden, ulykkelig. Følelsen av å være ekskludert kan sitte lenge i et barn.

Viktig for læring

En annen god grunn til å tilrettelegge for barnas lek er at leken rommer et stort potensial for læring. Her får barna utviklet kompetanser som de trenger. Det gjør at de klarer seg bedre når de kommer på skolen, mener forskeren.

– Når barn leker og dramatiserer, lærer de seg å tenke abstrakt. Det er en forutsetning for å lære å lese og for å lære for eksempel matematikk.

Du forstår hvordan det er å være en annen

En tredje årsak til at lek er viktig, er at du gjennom leken forstår hvordan det er å være en annen enn deg selv.

– Det er svært sentralt for vår utvikling at vi lærer oss empati. Når du går bak en rolle og tenker: «Hva er min rollefigur redd for, hva liker han?», går du også bak dine egne følelser. Rollen du spiller, selv om det er et dyr, blir som et menneske du kan identifisere deg med.

Du trenger ikke være ekspert

Da Merete Sørensen evaluerte barnehagenes prosjekt, så hun at det intensive arbeidet med dramalek hadde styrket barnas lekekompetanse. De ble både bedre til å samarbeide og til å improvisere.

Hun mener at noen barnehagelærere kan være redde for å sette i gang et dramaprojekt i sin barnehage.

Det skal de ikke være, sier hun.

– Det enkleste er å ta utgangspunkt i kjente eventyr og leke eventyret med barna. Eksempler på velegnede eventyr er «De tre bukkene bruse» eller «Gullhår og de tre bjørnene».

Du behøver ikke være ekspert på teater for å lage drama, konkluderer Sørensen.

Skrevet av Siw Ellen Jakobsen på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet.

Kilde

Sørensen, M. (2015). Drama, æstetisk læring og utvikling af dramatisk legekompentence i børnehaven. Ph.d.-afhandling. Aarhus Universitet, Institut for Uddannelse og Pædagogik.

Denne artikkelen er fra 2017